

[Per Federspiel.]

som en integrerende bestanddel. Dette må fra dansk side fastholdes, som det jo også er gjort i udtalelsen, som en absolut betingelse.

Når EFTA i mange henseender har været en skuffelse for Danmark, skyldes det navnlig, at det er indskrænket til et industrielt frihandelsområde. Landbruget fører en skyggetilværelse, det nævnes i konventionen, men er henvist til bilaterale ordninger, hvilket i virkeligheden vil sige, at det falder uden for EFTA-reglerne, selv om forhandlingerne føres inden for EFTAs rammer. Det er vor bestemte opfattelse, at denne fejl, der blev begået ved oprettelsen af EFTA, under ingen omstændigheder må gentages ved oprettelsen af et nordisk fællesskab.

I princippet er der jo ingen forskel på landbrugsprodukter og andre former for frembringelser, men det er nu engang en af vor tids byrder, at landbruget som følge af den restriktionspolitik, der har hærget Europa gennem generationer, idet både nettoeksportører og nettoimportører af landbrugsvarer har ført den samme politik, er blevet økonomiens stedbarn. Et frit nordisk marked i levnedsmidler og andre landbrugsprodukter må i hvert fald på længere sigt være målet, selv om der på kortere sigt kan træffes aftale om særlige reguleringer. Her står det for mig noget uklart, hvad det finsk-norsk-svenske forslag på side 41 i rapporten egentlig sigter til, når man mener at — jeg citerer:

„Inden for rammerne af et fælles system bør man forsøge at tilvejebringe en bedre ligevægt gennem ændringer i produktionsstrukturen og gennem visse produktionsbegrænsende bestemmelser.“

Vi har jo uhyggelige erfaringer fra forsøg på kunstig produktionsbegrænsning herhjemme, og jeg vil gerne høre ministeren, om der kan gives noget svar på, hvad denne dunkle tale egentlig sigter til.

Et frit marked udelukker naturligvis ikke, at der inden for de enkelte lande af særlige befolkningsmæssige eller andre grunde kan godkendes særordninger for specielt vanskeligt stillede egne eller vanskeligt stillede produktionsgrene — jeg tænker her på det nordlige Norge, hvor jo også strategiske betragtninger gør sig gældende.

Jeg tror, en vej frem i forhandlingerne

ville være at søge at opnå enighed om, at alt, hvad der hedder forædlede landbrugsvarer, levnedsmidler, bør betragtes som industrivarer. Både prismæssigt og i enhver anden henseende er selve jordens produkt i disse ting ganske uvæsentlig, det er en industriel proces, der foregår. På længere sigt er det vanskeligt at se, at der er nogen, der skulle kunne lide skade ved det. Resultatet ville i hvert fald blive billigere levnedsmidler og dermed en nedsættelse af prisniveauet, hvad vi jo alle gerne ser. Samtidig vil der antagelig ske en naturlig fremskyndelse af strukturrationaliseringen, hvad enten denne gennemføres, som det har været foreslået, med støtte af en landbrugsfond, eller den helt eller delvis får lov til at gå sin naturlige gang gennem afvandringen fra det urentable landbrug i de forskellige lande og absorbering af befolkningen i andre erhverv — noget, som i og for sig ikke er tragisk, for det samme foregår jo i andre erhverv med den gradvise overgang fra egentlig manuelt arbejde til servicefag og til betjening af maskiner. Vi må indstille os på, at der i de kommende år vil ske en ganske væsentlig ændring i hele befolkningens erhvervsstruktur.

Det danske forslag til en landbrugsordning opererer på kort sigt med en effektiv præferenceordning enten gennem importafgifter eller gennem kvantitative arrangementer. Jeg går ud fra, at man fra regeringens side under de fortsatte forhandlinger vil stå fast på dette forslag, som efter alt at dømme må være den sikreste vej imod et frit marked, der skulle etableres, når en strukturrationalisering ad åre er blevet stabiliseret.

Det har vakt undren, vistnok, i de andre nordiske lande, at kun den danske delegation har fremsat en konkluderende udtalelse til embedsmandsgruppens rapport. Jeg tror, det er rigtigt, at man på denne måde har præciseret de danske synspunkter, ikke mindst da det jo er på den danske regerings initiativ, forhandlingerne er kommet i gang, og det følgelig er et dansk ansvar, at de fører igennem til det punkt, hvor man kan opnå enighed om i hvert fald hovedlinjerne og visse ufravigelige grundsætninger i et fremtidigt nordisk samarbejde.

Af selve oplægget kunne det, som jeg nævnte før, se ud, som om dette forslag og disse forhandlinger alene tog sigte på at